

İÇİNDEKİLER

MÜTERCİMİN MUKADDİMESİ	9
MÜELLİFİN MUKADDİMESİ	15

BİRİNCİ KISIM

1. FASL NAMAZIN FAZİLETİ	21
2. FASL NAMAZIN FARZİYETİ	23
3. FASL NAMAZIN FARZLARI	27
4. FASL SETR-İ AVRET	31
5. FASL İSTİKBÂL-İ KIBLE - KIBLEYE DÖNMEK	37
6. FASL NAMAZ VAKİTLERİ	38
7. FASL NAMAZDA NİYET	40
8. FASL TEKBİR – NAMAZIN ERKÂNI	47
Kıyâm	51
Kırâat	51
Rükû ve Secde	54
Ka'de-i Ahîre	55
9. FASL NAMAZ VAKİTLERİ	56
10. FASL NAMAZ KILMANIN MEKRUH OLDUĞU VAKİTLER	58
11. FASL EZÂN VE İKÂMET	59
12. FASL CEMÂAT İLE NAMAZIN FAZİLETİ	62
13. FASL MESCİDE GİTMEK VE EZÂNA İCÂBET ETMEK	65
14. FASL MESCİDE GİTME ÂDÂBI	67
15. FASL CEMÂAT İLE NAMAZ KILMAK	72
16. FASL İMAMLIK YAPMAK	76
17. FASL İMAMA UYMANIN ŞARTLARI	82
18. FASL NAMAZIN VÂCİBLERİ	88
19. FASL TA'DİL-İ ERKÂN	91

20. FASL VİTR NAMAZI	92
21. FASL VİTR NAMAZININ KAÇ REK'AT OLDUĞU HAKKINDADIR.....	93
22. FASL KUNÛT HAKKINDA	93
23. FASL NAMAZIN SÜNNETLERİ	97
24. FASL NAMAZIN MÜSTEHAHLARI.....	113
25. FASL NAMAZIN EDEBLERİ.....	114
26. FASL NAMAZDA ÖLDÜRÜLMESİ MÜBÂH OLAN ŞEYLER.....	116
27. FASL NAMAZI BOZAN VE BOZMAYAN ŞEYLER	127
28. FASL KIRÂATTAKİ HATÂLAR (HATÂLİ OKUMALAR).....	132
29. FASL NAMAZIN MEKRUHLARI HAKKINDA	138
30. FASL NAMAZDA YAPILMASI YASAK OLAN ŞEYLER.....	150
31. FASL NAMAZ ESNÂSINDA ABDESTİN BOZULMASI.....	152
32. FASL FARZA YETİŞMEK.....	158
33. FASL KAÇIRILAN NAMAHLARI KAZÂ ETMEK.....	160
34. FASL CUM'A NAMAHLININ FAZÎLETİ:	165
35. FASL CUM'A NAMAHI KILMAK.....	168
36. FASL CUM'A NAMAHLININ ŞARTLARI.....	169
37. FASL BAYRAM VE BAYRAM NAMAHLININ HÜKÜMLERİ	178
38. FASL FITR SADAKASI	180
39. FASL KURBAN HAKKINDA	186
Kurban Kesme Vakti:.....	194
40. FASL TEŞRİK TEKBİRLERİ.....	196
41. FASL EF'ÂL-İ MÜKELLEFİN – ŞER'Î HÜKÜMLER.....	198
42. FASL SECDE-İ SEHV.....	203
43. FASL SECDE-İ TİLÂVET.....	207
44. FASL HASTANIN VE BİNEK ÜZERİNDE OLANIN NAMAHI	211
45. FASL SEFERÎLİĞİN ÂDÂBI VE SEFERİNİN NAMAHI.....	213
46. FASL KÜSÛF NAMAHI	226
47. FASL İSTİSKÂ (YAĞMUR DUASI) VE NAMAHI.....	228
48. FASL TERÂVİH NAMAHI	229
49. FASL HAVF (KORKU) NAMAHI.....	231
50. FASL CENÂZE AHKÂMI	232
51. FASL ŞEHİDLİK	242

52. FASL KÂ'BE İÇİNDE NAMAZ KILMAK	244
53. FASL KUŞLUK (DUHÂ) NAMAZI.....	244
54. FASL TESBÎH, TEHLÎL VE DUANIN FAZİLETİ	246

İKİNCİ KISIM

55. FASL ABDEST ALMAK HAKKINDA	255
56. FASL İSTİNCÂ, İSTİBRÂ VE İSTİNKÂ	259
57. FASL HELÂYA GİTMEK ÂDÂBİ, ABDEST ALMAK, ABDEST DUALARI, MİSVÂK KULLANMAK	264
58. FASL GUSL ABDESTİ.....	271
59. FASL SULAR HAKKINDA.....	275
60. FASL KUYULAR HAKKINDA	280
61. FASL ÇEŞİTLİ MESELELER.....	283
62. FASL TEYEMMÜM	285
63. FASL TEYEMMÜM ETMEK	286
64. FASL MEST ÜZERİNE MESH ETMEK.....	287
65. FASL HAYZ VE NİFÂS.....	288

ÜÇÜNCÜ KISIM

66. FASL ABDESTİ BOZANLAR.....	291
67. FASL NECÂSETLER.....	291
HATİME.....	295

ÜÇ MEZHEBİN HANEFİDEN FARKLI HÜKÜMLERİ

Maliki mezhebinin Hanefiden farklı hükümleri	296
Şafii mezhebinin Hanefiden farklı hükümleri.....	303
Hanbeli mezhebinin Hanefiden farklı hükümleri.....	307
 Namazın Rükünleri	 311
Abdest.....	315
Gusül	318

MÜTERCİMİN MUKADDİMESİ

Kur'an-ı kerimde mealen, **“Şübhesiz ben insanları ve cinleri ancak bana ibâdet etsinler diye yarattım”** buyurulmaktadır (Zâriyât: 57). İbâdet, kulluk demektir. Kul, efendisinin emirlerini ve yasaklarını bilip, bunlara riâyât ederse efendisi razı olur; kendisi de rahat eder. Kulluğun icabı budur.

Bir hadîs-i kudsîde de, **“Ben gizli bir hazine idim. Bilinmeyi sevdim”** buyuruldu. Allahü teelayı bilmek ilimle olur. Demek ki mümin için yaratılışın gayesi budur: Rabbini bilmek ve onu razı etmeye çalışmak.

Allahü teala, kullarına çok acıyarak razı olacağı yolları Kur'an-ı kerimde bildirmişdir. Habib-i Ekrem Muhammed aleyhisselâm da bu yolları ümmetine göstermiştir. Bunları anlamak herkesin harcı olmadığı için, müctehid âlimler Kur'an-ı kerimden ve Resulullah'ın sünnetinden çıkardıkları hükümleri fıkıh kitaplarına yazmıştır.

Avam için bunları da anlamak kolay olmadığından dolayı, İslâm tarihinde ilmihal adı verilen kitaplar yazılmıştır. Bu kitaplar bir müslümana günlük hayatında lazım olan zaruri dinî bilgileri anlatır. Bunları öğrenip ihlâs ile yapan, rabbinin rızasına kavuşur.

İlmihalini öğrenmeyen ve çocuklarına öğretmeyenler Müslümanlıktan ayrılmak, küfür felaketine düşmek tehlikesi içinde-dir. İlim bulunan yerde Müslümanlık vardır. İlim bulunmayan yerde Müslümanlık kalmaz. Ölmek için, yemek içmek lazım olduğu gibi, imanını muhafaza edebilmek için de dinini öğrenmek lazımdır. Ecdadımız, her zaman toplanırlar, ilmihal kitaplarını okurlar, dinlerini öğrenirlerdi. Ancak, böyle Müslüman kaldılar. İslamiyet'in zevkini aldılar. Bu saadet ışığını sonraki nesillere doğru olarak ulaştırabildiler.

İşte elinizdeki Tergîbü's-Salât ve Teysîrü'l-Ahkâm kitabı böyle bir ilmihal kitabıdır. Muhammed bin Ahmed Zâhid (rahimehul-lah) asr-ı saadetten altı asır sonra Fârisî lisan ile o zamana kadar yazılmış fıkıh, tefsîr, hadîs ve fetvâ kitâblarından namaz ile alakalı olanları derleyerek yazmıştır.

İkinci bin yılın müceddidi İmâm-ı Rabbânî Ahmed Fârûkî es-Serhendî, Farsça Mektûbât kitabının üçüncü cildinde, dinine çok bağlı bir hanıma yazılmış olan 17'nci mektûbda der ki: “Makbul olan, sevilen kul, sahibinin emirlerini, yalnız onun emri olduğu için yapan kuldur. Emri yapmakta gecikmek, inatçılık ve edeb-sizlik olur. Fârisî yazılmış fıkıh kitaplarından mesela, Tergîbü's-Salât ve Teysîrü'l-Ahkâm kitabı ve bunun benzeri bir kitap her vakit yanınızda bulunmalıdır. Din meselelerini bu kitaplardan bakıp öğrenmelidir.”

Esmâü'l-Müellifîn'de Muhammed bin Ahmed Zâhid el-Bûnî adında bir zattan bahsedilmektedir. Bu zatın vefat tarihi olarak hicrî 632 (miladi 1234) verilmekte, ancak eserleri arasında Tergîbü's-Salât geçmemektedir. Keşfü'z-Zünûn'da ise Tergîbü's-Salât müellifi olarak Muhammed bin Ahmed Zâhid zikredilmekte, el-Bûnî lakabı geçmemektedir. İkisinin aynı şahıs olması muhtemeldir.

Tergîbü's-Salât kitabı yüzden fazla kıymetli kitaptan derlenmiştir. Bazı nüshalarda kitabın ismi Tergîbü's-Salât ve Teysîrü'l-Ahkâm şeklindedir. Ma'nâsı, namaza rağbet ettirmek (teşvik etmek) ve (namazın) hükümlerinin anlaşılmasını kolaylaştırmak demektir.

“Tergîbü's-Salât ve Teysîrü'l-Ahkâm” Farsça konuşan halk arasında çok tutulan bir nevi namaz hocası hüviyetindedir. Müellif, kitabını Farsça bilmeyenlerin de istifadesi için Çağatay Türkçesine tercüme etmiştir.

Bütün fıkıh kitaplarında evvela tahâret (abdest, gusl) sonra namaz anlatılmaktadır. Bu kitapta ise evvela namaz, sonra tahâret anlatılmıştır. Kitap üç kısımdır. Birinci kısım elli dört fasl olup 164 sahifede namazın on bir farzı anlatılmaktadır. İkinci kısım on bir fasl olup 26 sahifede namazın ilk farzı olan hadesten tahâret (abdest, gusl, teyemmüm, mest üzerine mesh, hayz ve

nifâs) anlatılmaktadır. Üçüncü kısım ise iki fasl olup 4 sahifede abdesti bozanlar ve necâsetler anlatılmaktadır.

Müellif mukaddimesinde namaz üzerinde çok durmasının sebebini beyan eder. İnsanları namaza teşvik etmek için namazın fazîletlerini, namaza ait müjdeleyici ve ikaz edici hadîs-i şerîflere yer verdiğini söylemektedir.

Kitapta, namaza ait mevzular anlatıldıktan sonra bu mevzunun içtimai hayattaki hükümlerine yer verilmiştir. Mesela, namazda selâm verme anlatıldıktan sonra, namaz dışında selâmlaşma anlatılmaktadır. Cum'a, bayram ve cenâze namazları anlatıldıktan sonra, Cum'a ve bayram günlerinde ve cenâzede, günlük hayatta, cemiyette neler yapılacağı anlatılmaktadır. Namazda yasak olanlar anlatıldıktan sonra, namaz dışında yasak olan zinâ, şarap, kumar, teganni ve giybetten söz edilmekte, bunlardan sakınmanın ehemmiyetinden bahsedilmektedir. Namazda setr-i avretten sonra kadınların örtünmesi, sokağa çıkmaları, tabibe görünmeleri izah edilmektedir. Namazda akrep, yılan gibi öldürülmesi mübâh olanlar anlatıldıktan sonra avlanmak, isyancıları, halka zulmedenleri öldürmenin mübâh olması ve adil hükümdarlığın şartları anlatılmaktadır. Namazın mekruhlarından sonra ipek giymek, yüzük takmak, altın ve gümüş eşya kullanmak anlatılmaktadır.

Seyahatte namazdan sonra sefere çıkmanın şartları ve edebleri anlatılmaktadır. Yeri geldikçe zekât, kurban, sadaka-i fitr, hac, cihad ve şehidlikten de bahsedilmektedir.

Kitap Hanefî mezhebine göre yazılmıştır. Zaman zaman diğer üç mezhebin kavillerine de yer verilmiştir. Çoğu zaman Hanefî mezhebindeki üç imamın ihtilafı kavilleri gösterilmiş, bazen bunlar arasında tercih bildirilmemiştir. Bazı meselelerde bu ihtilafın fâideleri beyan olunmuştur. Böylece **“Ümmetimin âlimleri arasındaki ihtilaf rahmettir”** hadîs-i şerîfinin hikmeti görülmektedir.

Tercümede İstanbul'daki Hakikat Kitâbevi'nin 1994'te neşrettiği İstanbul baskısı esas alınmıştır. Aşağıda yazılı el yazması nüshalardan alınan ibareler köşeli parantez içinde yazılmıştır.

1-Süleymaniye Kütüphanesi, Nuruosmaniye kısmı 1427 numaralı nüsha. Bu nüsha elinizdeki kitaba en yakın nüshadır. Âyet-i kerîme, hadîs-i şerîf ve me haz kitaplardaki Arabî ibâreler Fârisî lisan ile yazılmıştır. Bu nüsha 200 varaktır.

2-Süleymaniye Kütüphanesi, Hekimoğlu kısmı 316 numaralı nüsha. Bu nüshada me hazlardan alınan Arabî ibâreler de bulunmaktadır. 232 varaktır.

3-Süleymaniye Kütüphanesi Nâfiz Paşa kısmı 251 numaralı nüsha. Bu nüshada da me hazlardan alınan Arabî ibâreler bulunmaktadır. 334 varaktır.

4-Topkapı Sarayı Kütüphanesi No: 222. Kitabın yarısı mevcuttur.

5-Konya Bölge Yazmalar Kütüphanesi No: 1378. 153 varaktır.

6-Ankara Milli Kütüphane Afyon Gedik Ahmed Paşa İl Halk Kütübhânesi yazma eserler kısmı No: 17353. 213 varaktır.

7-Hindistan Hakeem Sayed Zillur Rahman Library. 152 varaktır.

8-Bursa Haraççıoğlu Kütüphanesi No: 553. Müellifin Çağatay Türkçesine tercemesidir. 137 varaktır.

Farsça'ya merak sardığım zamanlarda Mehmedağa semtinde fazîletli Seyyid Mekki Efendi'nin talebelerinden muhterem Lütfi Uyan Bey ile beraber temrin kabilinden kitabı tercüme etmiştik. Sanki o etmiş ben kayda geçirmiştım. Tercüme esnasında fıkıh bahislerini müzakere eder, diğer fıkıh kitaplarıyla karşılaştırdık.

Tergîbü's-Salât kitabını Hakikat Kitabevi bastırmış olup, dünyaya meccanen dağıtmaktadır. Rahmetli Enver Ören Bey, Hakikat Kitabevi'nin bastırıldığı Arabi ve Farisi kitaplarının Türkçe'ye tercüme edilip basılmasını arzu ederdi. Bu hususta benden yardım istemişti. Bir heyet hâlinde haylisini tercüme ettik, bir kısmı tab olundu. Tergîbü's-Salât ve muhtevasından da haberdardı. Hatta Marmara ilahiyat fakültesindeki bir iftar dönüşü yolda beraberdik. Cemâatle namaz hakkında dinî bir mesele geçmişti de Tergîbü's-Salât'tan bunun cevabına dair nakil yapmıştı. Bir bahis geçtiğinde bazen, "Bu hüküm Tergîb'de var" derdi. Tercüme edilmesine de çok memnun olmuştu.

Kitap bir kenarda senelerce durdu. Şimdi bu hatırayı tes'îd için, emsali nice eser bulunmasına rağmen, umuma faydalı olması

gayesiyle neşredilmektedir. Fıkıh ıstılahları fazla olduğu için kitabın metni mümkün mertebe Osmanlıca telaffuza göre hazırlanmıştır. İcap eden yerlerde köşeli parantez ile izahlar yapılmıştır.

Metnin tashihinde yardımcı olan Ahmed Uğur Apaydın, Erdem Üçbinli ve Cüneyt Apal'a minnettarım. Allah kitabın müellifine yüksek mükâfakatlar versin. Kitabın aslını neşreden Hilmi Işık Efendi'ye Allah rahmet eylesin. Tercümesinde yardımcı olan Lütfi Uyan Bey'den razı olsun. Okuyup anlayarak amel edenlere ne mutlu!

Ekrem Buğra Ekinci
İstanbul 2025